

Messadi per la radunanza communal Surses digls 30 d'avost

Stimadas votantas, stimos votants

La suprastanza communal az preschainta igl rapport e las propostas pertutgont igls suandonts affars.

Project d'investiziun «cuvreida piazza da rimnada e zavrada Gneida a Salouf», surfatscha parziala dalla parcella nr. 8252: credit d'impegn da fr. 400'000.00

La suprastanza communal recumonda en EA agl credit per la piazza da rimnada e zavrada a Gneida.

Situaziun da partenza:

Igl anteriour cumegn da Salouf ò erigia igl 2009 ena piazza da rimnada e zavrada per rusment da construcziun segl territori da «La Gneida». Igls 13 da fanadour 2009 ò igl Uffezi per la nateira ed igl ambiaint digl cantun Grischun UNA/ANU concedia la lubientscha da menaschi necessaria a Stefan Demarmels da Salouf. Chella lubientscha era limitada sen igls 31 da december 2019. Siva tractativas da Stefan Demarmels cun sustign digl cumegn ò igl cantun Grischun prolungo provisoricamaintg chella lubientscha da menaschi per 2 onns, per pussibilitar d'adattar la piazza da rimnada e zavrada allas novas preteisas dalla lescha. Per l'utilisaziun dalla piazza da rimnada e zavrada veva igl cumegn fatg en contract da fittanza cun Stefan Demarmels cun ena vigour da 30 onns, vot deir anfignen igls 31 da december 2039.

Sen la piazza da rimnada e zavrada Gneida vign piglia ancunter e tracto rusment da construcziun. Damai sa tractigl tenor «l'ordinaziun per evitar e dismetter rusment» (VVEA) d'en stabilimaint per dismetter rusment. En tal indrez stò neir mano tenor art. 23 VVEA tenor igl stadi dalla tecnica. Igl deposit temporar d'ena piazza da rimnada e zavrada furma ena part integrala digl stabilimaint per dismetter rusment.

Sen la piazza da rimnada e zavrada alla Gneida vign piglia ancunter, deponia e reciclo rusment da construcziun scu spazzada da betun, spazzada masdada ed er asphalt extgavo. Uscheia pudessigl capitar tgi substanzas nuschevlas vignan lavadas or e sfondran alloura. Chegl cunterfò allas preteisas actualas dalla lescha federala davart la protecziun dallas avas ed uscheia er agl VVEA. Stabilimaints existents per dismetter rusment ston neir adattos anfignen igls 31 da december 2020 da maniera tgi els adampleschan las preteisas digl VVEA, per pudeir neir gestiunos anavant.

La piazza da rimnada e zavrada alla Gneida corresponda betg allas preteisas actualas e stò neir sanada. Cass cuntrari vign igl cantun betg a dar ple ena lubientscha da menaschi. La lubientscha provisorica e transitorica tg'igl uffezi per la nateira ed igl ambiaint UNA/ANU ò concedia per tg'igl cumegn possa far las adattaziuns basignevas, scroda igls 31 da december 2021. Igl UNA/ANU pretenda stringentamaintg ena fixaziun dalla piazza noua tgi vign furnia, tracto e deponia igl material malsober.

Igl cumegn da Surses, scu possessour digl taragn, stò piglier per mangs subit las lavours da project e d'execuziun per fixar la piazza. La fixaziun dalla piazza è urgenta, schiglio so igl cumegn da Surses betg observar igl contract da fittanza existent cun Stefan Demarmels.

Descripziun digl project:

Siva d'ena evaluaziun ins ò decida da far la fixaziun basignevla cun betun preparo segl li. Per pussibilitar anavant igl menaschi vignan las lavours fatgas an etappas. En'amprema etappa succeda igl aton 2021, la sagonda igl 2022. Mademamaintg stò igl foss da sfundrada existent neir angrondania.

Igl costs digl cumegn per las lavours preveidas montan tenor stema da costs a total fr. 400'000.00. Per l'amprema etappa digl 2021 è nias budgetos fr. 173'000.00. Aint igl contract da fittanza existent è stipulo tgi sch'igl affitader ò da far investziuns perveia dalla legislaziun, vigna igl tschains adatto automaticamaintg tenor la nova investziun.

Proposta dalla supranza communal:

La supranza propona alla radunanza communal d'approvar la dumonda da credit da fr. 400'000.00 per realisar la fixaziun dalla piazza da rimnada e zavrada Gneida a Salouf. La supranza vign incumbensada a madem taimp cun la realisaziun.

Project d'investziun Parc Ela Trek «hetta da Set»; credit d'impegn da fr. 760'000.00

La supranza communal recumonda da deir EA agl credit d'impegn da fr. 760'000.00 per realisar igl Parc Ela Trek, etappa «hetta da Set».

Situaziun da partenza

Igl cumegn da Surses ò cumpro igl onn 2018 igl bietg sensom igl pass digl Set digl militer. Aint igl rom digl project Parc Ela Trek - ena ruta da viandar a lunga distanza an 18 deis sen l'otezza dallas alps aint igl Parc Ela - planisescha igl cumegn Surses da transfurmar l'anterioura tgamona digl militer an ena tgamona per viandant(a)s. Chel project è ena part digl project digl svilup regiunal PRE Parc Ela Trek e vign sustignia digl Uffezi federal d'agricultura UFAG/BLW e digl Uffezi d'agricultura e da geoinfurmaziun digl cantun Grischun UAG/ALG.

Da tschantaners annò colliescha igl Set sen camp istoric, cultural ed economic las treis vals Bergiaglia, Avras e Surses. Siva dalla construcziun dalla veia digl pass digl Gelgia, ègl nia quiet sen Set. Oz scorvan numerous viandants mintga stad la bellezza da chesta cuntrada tgi veva grond'imputanza gio digl taimp digls romans e digl taimp medieval.

Cun igl PRE Parc Ela Trek vign stgaffeida ena purscheida turistica an accord cun la nateira, tgi pussibilitescha sinergeias dallas purscheidas turisticas existentas cun l'agricultura e las alps. Uscheia vign rinforzada la regiun scu destinaziun da viandar e dad outdoor. Igl projects parzials digls singuls affars (2-5) cumpeglian investziuns an maseiras agroturisticas. Cotras pon neir sardas rosnas tar las purscheidas da pernottar per lung dalla ruta - oramai er sen Set. Pusebladads da star sur notg an distanza d'en de gio existentas vignan risguardadas scu lis d'etappa.

Igl PRE cumpeglia:

Project parzial 1:

- Parc Ela Trek, an 18 etappas d'en de sen radond 225 km sendas da viandar an muntogna, aint ed ordvart igl cunfegn digl parc, commercialisaziun comunabla, project da sensibilisaziun per l'agricultura e l'economia dallas alps, innovaziun da speisas regiunalas an tgamonas da viandant(a)s.

Projects parzials 2-5:

- Agroturissem Alp d'Err, societad d'alp Tinizong
- Agroturissem Tgamona da Set, corporaziun d'alp Cavreccia / Settimo
- Agroturissem & commercialisaziun directa Stugl, P. & L. Alter
- Agroturissem Jenisberg, A. Risch & M. Walcher

Igl PRE è nia organiso comunablamaintg cun tot igls partenaris da project, sot la responsabladad dall'Uniun Parc Ela. La realisaziun succeda sot la direcziun dall'uniun PRE Parc Ela Trek cun igl president Gion-Franzestg Schaniel da Tinizong.

Planisaziun digl territori e cundiziuns d'utilisaziun

Aint igl rom dall'etappa da basa ò la regenza approvo igls 12 da schaner 2021 igl plan directiv regional Parc Ela Trek, inclusiv igl li digl Set. La lubientscha da biagier pigl project hetta da Set, è neida concedeida igls 6 da fanadour 2021, sen basa dalla lubientscha digl Uffezi per igl svilup digl territori digl cantun Grischun per bietgs ordvart las zonas da biagier. Ainten chella lubientscha cantunala è er stipuladas las cundiziuns d'utilisaziun obliontas per transformar e manar la tgamona da Set.

Gl'è da menziunar tgi tenor igl Uffezi per igl svilup digl territori digl cantun Grischun è la midada digl adiever dalla anterioura hetta da militer pussebla angal sot igl aspect tgi ella è lieida agl li. Cun oters plets, sainza igl project Parc Ela Trek pudess igl diever dalla tgamona da Set betg neir mido, e stess cotras er betg a disposiziun per giasts digl de.

Igl project

La reconstrucziun cumpeggia igl sistem dall'ava e dall'ava persa. Las pareis ed igls meirs dafora an crap natural restan. Davains vignan solos igls palantschias e las pareis. La construcziun digl tetg vign renovada cumpletamaintg, dulzada ed isolada. Ena fanestra lunga ainten las tgombras duess migliurar l'illuminaziun e la ventilaziun naturala. I vign construa en local sanitar dobel. La tgadafi, la stanza da dimora e las tgombras vignan restructuradas cumpletamaintg. En indrez da fotovoltaica produtgescha energiea per l'ava tgoda. Diversas amplificaziuns pi pitschnas servan per schler, magasin e deposit per magliaretsch, bavrondas e lenna. La terrassa existenta vign renovada. Lò èn previas e lubias 16 plazs da seser cun meisas e bancs da lenn. La truasch e la fugna procuran per ena bel'atmosfera. Aint igls costs èn er cumpiglias igls suandonts cundrezs: dormitori incl. matratschas e bacenis, scu er simpla mobiglia aint igl local da dimora cun meisas e bancs per 16 persungas.

La tgamona da Set augmanta l'attractivitat dalla regiun pigl turissem moderato. Uscheia pon er viandants manc versos explorar chella cuntrada. Igl access è pussebel via Avras, Bergiaglia, Nagiadegna e Surses. La tgamona da Set furma igl punct central communabel dallas treis vals e vign a colliier las purscheidas da viandar e dad agroturissem gio existentas. L'ospitalitad dalla hetta da Set pussibilitescha igl contact cun igls giasts ed igls sensibilisescha per l'economia dallas alps, scu er per la nateira e cuntrada alpina. Cun la nova utilisaziun pon neir stgaffeidas novas plazzas da lavour staschunalas. I vign chinto cun en stgamgiamaint durant igls 5 meis da menaschi da radond fr. 88'000.00, calculo a parteir digl 5avel onn da gestiun.

Menaschi

La corporaziun d'alp Cavreccia / Settimo ò piglia a tschains la tgamona da Set digl cumegn da Surses. Ella è responsabla pigl menaschi scu agroturissem e pladescha en(a) guardiatgamona. La tgamona da Set vign manada digl 1. da zarcladour anfignen igls 31 d'otgover scu tgamona per viandant(a)s. Per l'organisaziun ed igl menaschi vign la corporaziun d'alp sustigneida digl cumegn da Surses e dall'uniun PRE Parc Ela Trek per garanteir ena simpla purscheida da pernottaziun e l'alimentaziun digls giasts digl de cun products regionalis.

Planisaziun digl taimp

Igl è nia antschet cun la realisaziun digl PRE Parc Ela Trek igl 1. da zarcladour 2021. Igl è previa da realisar igl project parzial dalla tgamona da Set la stad 2022, l'avertura varo li prubablamaintg igl settember 2022. L'avertura digl Parc Ela Trek vign ad esser prubablamaintg la stad 2022.

Costs per la realisaziun dalla hetta da Set

Igls costs totals per realisar igl project «hetta da Set» montan a fr. 760'000.00. Cumpigleidas èn la carascheia e tgossas impreveidas. Aint igl rom digl PRE risguardan cantun e confederaziun igls costs dalla carascheia da maniera proporziunala, uscheia tg'igl import net digl cumegn niss a sa redutgier correspondentamaintg.

Finanziaziun	Contribuziun an CHF
Contribuziun cumegn da Surses	187'000
Contribuziun cumegn da Segl (garantia)	20'000
Contribuziun cumegn da Bergiaglia (garantia)	40'000
Contribuziun cumegn d'Avras (garantia)	20'000
Project pigl svilup regiunal PRE: confederaziun UFAG/BLW & cantun UAG/ALG (garantia)	303'840
Uniun alpinfra (dumando, anc avert)	189'160
Total	760'000

Proposta dalla suprastanza communal:

La suprastanza propona alla radunanza communal d'approvar igl credit d'impegn brutto da fr. 760'000.00 per realisar igl Parc Ela Trek «Tgamona da Set». A madem mument vign la suprastanza communal incumbensada cun la realisaziun.

Revisiun parziala dalla planisaziun locala pertutgont la zona d'industrieia Gravas, parcelas nr. 340, nr. 684 e nr. 771, Tinizong

La suprastanza communal recumonda en EA per la revisiun parziala dalla planisaziun locala pertutgont la zona d'industrieia Gravas a Tinizong. Uscheia duess neir pussibilito da realisar en center modern d'elaboraziun da lenna dalla firma Uffer SA da Savognin.

Situaziun da partenza

La radunanza communal ò decidia igls 3 da fanadour 2020 cun 96 cunter 7 vouchs da privatisar la rezgia communal a Tinizong e da ceder igl antier areal dalla rezgia per chel scopo alla Uffer SA da Savognin an dretg da biagier. Igl contracts necessaris cun igl cumegn èn nias fatgs aint igl frataimp e la Uffer SA ò surpiglia la rezgia communal per l'antschatta digl onn. Cun igl tetel da project "ReSurses2025" planisescha l'interpresa d'eriger en center modern d'elaboraziun da lenna sen igl areal correspondent a Tinizong. Per la realisaziun vignan igls bietgs existents per gronda part sbuos e reconstruias. Per la realisaziun digl project ed igl menaschi digl center d'elaboraziun da lenna è da curt neida fundada en'interpresa independenta, la Resurses SA. Per stgaffeir las premissas dalla planisaziun digl territori an vista alla realisaziun digl project, ò igl cumegn pero da far ena revisiun parziala dalla planisaziun locala pertutgont la zona d'industrieia Gravas a Tinizong.

Basigns e concept d'utilisaziun center d'elaboraziun da lenna «ReSurses2025»

Tenor la strategia per igl svilup digl li dalla Regiun Alvra dispona igl Grischun central d'ena pitga principala da menaschis da sarvetsch e da commers locals. Affars pitschens e masangs tgi elaboreschon e nobiliseschan tranter oter lenna furman ena part impurtanta dall'economia regionala. La Regiun Alvra ed igls cumegnns èn premuros da stgaffeir cundiziuns da basa favorevlas per tgi las interpresas saptgan s'adattar, renovar e modernisar cuntinuadamaintg e tgi seian e restan concorrenzialas. Tar chellas cundiziuns da basa totga er da metter a disposiziun areals existents tgi èn optimalis per novas interpresas e pigl svilup da menaschis.

Planisaziun locala legala

La planisaziun locala tgi è igl mument an vigour incl. la lescha da biagier digl anteriour cumegn da Tinizong-Rona è neida relascheda essenzialmaintg igls 12 da mars 2004 dalla radunanza communal ed approvada dalla regenza cun igl conclus nr. 456 digls 18 d'avregl 2005. La revisiun totala dalla planisaziun locala digl cumegn da Surses fusiuno è en elaboraziun, ella pretenda pero anc blier taimp.

Fegnameiras e cuntigns dalla revisiun

Per tg'igl project dalla Uffer SA saptga neir persecuto e realiso a taimp, anticipescha igl cumegn Surses las adattaziuns e complettaziuns basignevas dalla planisaziun locala. Cun la revisiun parziala preschainta vignan persecutadas an spezial las fegnameiras suandontas:

- stgaffair las premissas concernent la planisaziun ed igl dretg da construcziun. Stgaffair la siertad da planisaziun per realisar igl center d'elaboraziun da lenna planiso agl senn digl studi da project preschaint, risguardond la basa da planisaziun actuala scu igl spazi dallas avas, las zonas da priewel ed igl gôt.
- la cunfinaziun agl nord dalla zona d'industrieia vign adattada agls fatgs reals (arrundaziun). Aint igl sidost duess la zona d'industrieia neir angrondaneida da moda nunsignificanta.

Procedura, organisaziun e process

La revisiun parziala preschainta dalla planisaziun locala pertutgont la zona d'industrieia Gravas è neida inoltrada agl cantun per l'examinaziun preliminar, sa basond agl art. 12 dall'ordinaziun davart la planisaziun digl territori. Cun igl rapport digls 13 da fanadour 2021 ò igl uffezi per igl svilup digl territori s'exprimia principalmaintg da moda positiva pertutgont la revisiun parziala preschainta.

A parteir digls 22 da fanadour 2021 ò li durant 30 deis l'exposiziun da cooperaziun dalla revisiun parziala dalla planisaziun locala pertutgont la zona d'industrieia Gravas. Igl documaint è en exponias publicamaintg per invista tar igl uffezi da construcziun digl cumegn da Surses. Durant l'exposiziun da cooperaziun pon pertutgias ed interessos inoltrar an scretg giaveischs e propostas alla suprastanza communal.

Igl era previa da sottametter igl affar alla radunanza communal pir siva tgi la procedura dall'exposiziun da cooperaziun è terminada e reglada. Cunchegl tgi gl'è previa da scumanzar cun la construcziun digl center d'elaboraziun da lenna gio igl aton 2021, ò la suprastanza communal decida da sottametter igl affar gio igls 30 d'avost alla radunanza communal per l'approvaziun. Uscheia duess neir gudagnea taimp. Cun chel proceder dattigl dus scenaris:

- 1) Vignan inoltradas nignas propostas durant l'exposiziun da cooperaziun, pò igl affar neir tracto scu planiso dalla radunanza communal. Schi la radunanza communal approvescha la revisiun parziala, succeda sessour l'exposiziun da recurs, e siva l'approvaziun antras la regenza.
- 2) Vignan inoltradas propostas tgi influenzeschan la revisiun parziala e tgi son betg neir regladas avant la radunanza communal digls 30 d'avost, stuess igl affar neir spusto sen pi tard, vot deir el savess betg neir tracto dalla radunanza communal digls 30 d'avost. A basa dall'examinaziun preliminar digl cantun vo la suprastanza communal pero betg or digl fatg tgi chegl capeta.

Proposta dalla suprastanza communal:

La suprastanza propona alla radunanza communal d'approvar la revisiun parziala preveisa dalla planisaziun locala pertutgont la zona d'industrieia Gravas a Tinizong.

Dumonda digls conjugals Christa e Stefan Hungerbühler da pudeir cumprar la parcella da biagier nr. 8260, Davos-Clavo, Salouf, per la construcziun d'ena tgesa (domicil primar)

La suprastanza communal recumonda en EA alla dumonda da Christa e Stefan Hungerbühler da pudeir cumprar ena parcella da biagier a Davos Clavo, Salouf, per eriger ena tgesa d'abitar (domicil primar).

Igl conjugals Christa e Stefan Hungerbühler dumondan agl cumegn da pudeir cumprar la parcella da taragn da biagier nr. 8260 cun ena surfatscha da 619 m², Davos-Clavo, a Salouf. Chella parcella è ainten la zona d'angrondamaint dalla vischnanca.

Cundiziuns per la vendita da taragn ainten la zona da Davos-Clavo e Gneida

Las cundiziuns per la vendita dallas parcellas da biagier digl cumegn èn stipuladas aint igl reglamaint digl anteriour cumegn da Salouf pertutgont la vendita e la cunsigna da taragn an dretg da biagier ainten las zonas da Davos-Clavo e Gneida. Igl scopo dalla vendita resp. dalla constituziun digl dretg da biagier a Davos-Clavo è da promover la construcziun da tgesas d'abitar per la populaziun digl li.

Cuntrari agl reglamaint respectiv, pero sa basond alla practica digl anteriour cumegn da Salouf, vign igl prietsch da compra calculo cun 4/5 dalla valeta commerciala digl taragn tenor la stema uffiziala. Tenor indicaziun digl Uffezi per la valetaziun d'immobiglias digl cantun Grischun digls 23 da mars 2021 monta la valeta commerciala a fr. 130.00/m². Uscheia sa resulta en prietsch da compra da fr. 104.00/m². Vetiers vignan igls costs dall'equipaziun digl taragn da fr. 50.00/m². Cun ena surfatscha da 619 m² dattigl damai en prietsch da vendita da total fr. 95'326.00. Las taxas da notariat e codesch funsil, la taglia da midada da mang scu er eventuels costs da termaziun e misi-raziun digl geometer digl codesch funsil paian las parteidas da contract mez a mez cun responsablidad solidarica, tenor la practica digl anteriour cumegn da Salouf.

Ainten la cefra 3 digl reglamaint menziuno soura, ègl nudo tgi la vendita d'ena parcella da biagier u la concessiun d'en dretg da biagier dastga succeder per regla angal ad abitants maiorens cun domicil stabel aint igl cumegn da Salouf, tgi stattan efectivamaintg er a Salouf, u a persungas tgi on an senn da sa domiciliier e tgi dacleran an scretg da mantigneir igl sies domicil per pi lung taimp a Salouf. Tals tgi possedan gio en taragn agl senn digl art. 655 digl codesch civil svizzer - cun excepziun da taragn betg surbiagiabel - u d'en dretg d'abitar a Salouf, pon cumprar nigna parcella per sasez u an dretg da biagier ve d'en tal taragn aint igl intschess da Davos-Clavo.

Mademamaintg adamplescha er chel betg las cundiziuns per la compra d'ena parcella da biagier u per la concessiun d'en dretg da biagier, tgi dat se igl sies taragn u dretg d'abitar cun intent da cumprar u d'acquistar en dretg da biagier agl senn digl reglamaint preschaint.

Cumpatibladad dalla vendita agls conjugals Hungerbühler

Igls conjugals Hungerbühler abiteschan a Las Vals a Cunter e possedan pigl mument dus abitaziuns a Cunter.

Arisguard la cefra 3 menziunada soura, ò la suprastanza communal stua sclareir schi ena vendita digl taragn agls conjugals Hungerbühler seia cumpatibla cun igl reglamaint existent. Surtot an connex cun art. 3 alinea 2 e 3 dattigl en spazi dalla sanga raschung davart la dumonda schi seia da considerar spazi d'abitar resp. taragn «a Salouf» u - an consequenza dalla fusiun - forsa «aint igl cumegn da Surses». Tenor igl pareri digl noss consiglier giuridic seian puseblas tottas dus interpretaziuns. Ins possa sainz'oter sa basar sen la clera formulaziun digl reglamaint «a Salouf». Chegl muntess tg'ins pudess angal alloura cumprar nigna parcella, sch'ins posseda gio egna a Salouf (cefra 3 alinea 2) u sch'ins dess se ena parcella a Salouf cun l'intenziun da cumprar ena nova (cefra 3 alinea 3). Cun chella interpretaziun pudessan igls abitants da Salouf pretender, tgi chegl monta per els en tractamaint inegal u ena disfavorisaziun. An tal cass ins pudess far valeir tg'igl legislatour vegia lia chel tractamaint inegal e tgi chel existiva gio adegna an consequenza dalla clera formulaziun.

Pinavant ègl da remartger tgi l'acceptaziun dall'iniziativa cunter sagondas abitaziuns ò mido las premissas e tg'igl intent digl reglamaint per la promoziun da proprietad d'abitar per persungas digl li ò pers la muntada, cunche gl tg'ins pò angal anc biagier abitaziuns primaras - chegl vot deir per persungas cun domicil efectiv an cumegn.

Sa basond a chellas ponderaziuns, è la suprastanza communal neida alla conclusiun d'adampleir la dumonda digls conjugals Hungerbühler. Analog alla practica pertutgont la vendita da parcellas digl cumegn ainten la zona Badogna a Cunter, vign pero mess la cundiziun, tg'igls petents stoptgan aveir vandia lour dus abitaziuns a Cunter igl pi tard cura tgi peglian dimora ainten la nova tgesa d'abitar a Salouf.

Necessitad da harmonisar igls differents reglamaints

Per igls anteriours cumegn da Salouf, Cunter e Savognin existan reglamaints pertutgont la vendita da parcelas da biagier an possess digl cumegn a persungas digl li. Chels reglamaints èn anc adegna an vigour. Dad unifitgier chels reglamaints per igl cumegn da Surses para sen l'amprem'igleida raschunevel. La suprastanza communal sa dumonda pero, schi gl'è opportun ed inditgia da harmonisar chels reglamaints igl mument actual, considerond tgi

- actualmaintg vainsa angal ple 1 parcella da biagier a Cunter e 5 a Salouf, tg'igl cumegn so vender u dar an dretg da biagier. Ins pò metter an dumonda schi vala la pagna da harmonisar cun grondas stentas chels reglamaints per chellas pacas parcelas tgi restan.
- igl cantun pretenda da redutgier las zonas da biagier. Aint igl rom dalla revisiun dalla planisaziun locala ègl percheigl betg da spitgier tgi vigna vetiers ulterior taragn da biagier tg'igl cumegn pudess vender sen basa da chels reglamaints. Sen fundamaint dalla legislaziun dalla planisaziun digl territori da cantun e confederaziun sarò pitost igl cuntrari igl cass.

An vista a chests fatgs recumonda la suprastanza communal da spitgier cun la harmonisaziun digls reglamaints menziunos. Cura tgi la planisaziun locala è terminada, duess neir evaluo quantas parcelas tgi pon anc neir vandeidas e sch'ins vot piglier a mang ena harmonisaziun digls reglamaints an tavla u sch'ins vot simplamaintg igls annullar causa tgi vignan da prancepi betg ple divros.

Facit:

Ord vista dalla suprastanza communal dattigl nignas objecziuns cunter la vendita dalla parcella da biagier nr. 8260, cun ena surfatscha da 619 m², agls conjugals Hungerbühler. Igl petents ston pero observar tot las stipulaziuns digl reglamaint pertutgont la vendita e cunsigna da taragn an dretg da biagier ainten las zonas Davos-Clavo e La Gneida digl anteriour cumegn da Salouf. Ultra da chegl on els da vender las dus abitaziuns a Cunter, scu gio menziuno.

Proposta dalla suprastanza communal:

La suprastanza propona alla radunanza communal da dar suatientscha alla dumonda digls conjugals Christa e Stefan Hungerbühler per la compra dalla parcella da biagier nr. 8260 a Davos-Clavo, Salouf, cun ena surfatscha da 619 m², sa basond segl reglamaint digl anteriour cumegn da Salouf pertutgont la vendita e la cunsigna da taragn an dretg da biagier a Davos-Clavo e La Gneida, cun las cundiziuns menziunadas soura.

Lescha da carar sen veias da fons, prada, gôt ed alps digl cumegn da Surses

La suprastanza recumonda en EA alla lescha da carar sen veias da fons, prada, gôt ed alps digl cumegn da Surses.

Situaziun da partenza

Siva dalla fusiun ò igl cumegn per mangs da harmonisar sivamang las leschas digls anteriours cumegn. Per incumbensa dalla suprastanza communal ò ena gruppa da lavour, tgi è sa cumponeida da commembers dalla suprastanza, digl uffezi da biagier, digls sarvetschs technics e digl Parc Ela, elaboro igl sboz dalla lescha davart igl carar sen veias da fons, prada, gôt ed alps.

L'elaboraziun da chella lescha è stada greva. D'ena vart percheigl tgi sa tracta d'ena tematica cun grondas emeziuns e dall'otra vart percheigl tgi dava fitg grondas differenzas tar las practicas digls anteriours cumegn. Per la suprastanza ègl sto impurtant da cattar en cumpromiss tgi tigna chint tant digls basigns dalla populaziun e dallas possessouras e digls possessours dad aclas e schaschant sen las pastgiras ed alps, scu er digl aspect digl ambiaint, turissem e betg igl davos er dall'economia forestala ed agricola.

En factour impurtant è igl dretg surordino, an spezial la lescha da gôt cantunala e federala. Tenor la legislaziun da gôt ègl da prancepi betg lubia da darveir las veias da gôt per oters scopos tgi chels

digl forestalessers e dall'agricultura, percheigl tgi chellas veias vignan subvenziunadas da cantun e confederaziun. Per betg riscar da betg ple survagneir talas subvenziuns ègl percheigl sto da consultar igl Uffezi da gôt e prievels dalla nateira digl cantun Grischun per sclareir schi la lescha communal seia cumpatibla cun la legislaziun da gôt. An chel connex ègl er sto da risguardar igls aspects digl Uffezi da tgatscha e pestga.

En ampren sboz da chella lescha ò la suprastanza preschanto igls 25 da favrer 2019 a caschung d'ena seira d'infurmaziun cun darveir siva ena procedura da consultaziun. Alla basa da chella consultaziun èn neidas inoltradas diversas propostas per midadas resp. adattaziuns dalla lescha. Chellas posiziuns èn neidas examinadas minuziosamaintg e divers giaveischs èn nias risguardos ed integros ainten la lescha. Causa la pandemia da corona ègl betg ple sto pussebel da sottametter igl affar a taimp alla radunanza communal. Perveia dallas midadas considerablas digl cuntign dalla lescha, tgi èn neidas fatgas alla basa dalla consultaziun realisada, è igl sboz surluvro nia preschanto per infurmaziun a caschung dalla davosa radunanza communal.

Davosas midadas sen fundamaint da propostas inoltradas

Siva dalla preschentaziun dalla lescha da carar sen veias da fons, prada, gôt ed alps èn neidas inoltradas anc eneda dus propostas. Siva d'aveir examinò chellas ò la suprastanza decida da risguardar chellas, cun las consequenzas suandontas per la lescha tgi ò da neir approvada:

➤ Art. 4: Veias da fons, prada, gôt ed alps sainza scumond da carar

Las suandontas veias da fons, prada, gôt ed alps on la funcziun da veias communalas ed èn avertas per igl traffic da vehichels a motor:

- Veia da colliaziun Salouf - Parsonz
- Veia da colliaziun Riom - Savognin
- *Agiunto da nov*: Veia da Parsonz - Val Nandro anfignen tar igl parcadi a Radons *)
- *Agiunto da nov*: Veia da Sur - Alp Flex anfignen tar igl parcadi Vanastg *)

*) Chellas dus veias figuravan anfignen ossa an artetgel 5.

Argumentaziun:

Tant Radons scu er l'Alp Flex è cumplettamaintg equipo ed ò gronda muntada turistica, e cun menaschis da gastronomia tgi èn per part daverts tot onn. Diversas persungas on se Flex ed a Radons er lour domicil stabel sur onn. Per tala raschung para en tractamaint disfrantzgea dallas veias da gôt ed alps menziunadas an art. 5 inditgia e raschunevel.

➤ Regulaziun per utilizar las veias cun schliesas a motor, Quad-Tracs e vehichels sumigliants. La regulaziun da duvrar las veias cun schliesas a motor, Quad-Tracs e vehichels sumigliants vign stritgeida or dalla lescha. Consequentamaintg vign stritgia er art. 11 alinea 4 concernent las taxas per schliesas a motor or dalla lescha.

Argumentaziun:

A Tigia e Radons dattigl ansemen quatter menaschis da gastronomia, tgi èn daverts igl anvien. Aint igl passo ègl nia lubia da carar sen la veia da Tigignas a Radons, cun cundiziuns. Percheigl tgi la veia vign duvrada scu pista e veia da viandar e scusalar è chella practica pero problematica ord vista dalla siertad. Dall'otra vart ins stò consanteir tgi l'utilizaziun dalla veia cun schliesas a motor corresponda ad en basigns per transportar persungas e roba. Per cattar ena soluziun adattada è neida installada ena gruppa da labour cun l'incumbensa da tschartger ena soluziun alternativa per l'equipaziun da Radons igl anvien. Per tala raschung ins ò decida da stritgier la regulaziun per l'utilizaziun da schliesas a motor, Quad-Tracs e vehichels sumigliants or dalla lescha preschainta e d'elaborar pi tard en agen reglamaint per igl adiever dallas schliesas a motor.

Puncts centrals dalla lescha èn:

- *Veias tgi vignan davertas (cun lubientscha da carar)*

Da prancepi vala per tot las veias da fons, prada, gôt ed alps segl territori digl cumegn da Surses, en scumond da carar general. Preveidas èn las suandontas excepziuns cun lubientscha da carar:

- Beiva - Set anfignen tar igl parcadi La Foppa *)
- Cunter - Promastgel anfignen tar igl parcadi Promastgel, via Muntschect
- Mulegns - Plaz (Faller) *)

- Talvangas - Tigias Davains anfignen tar igl parcadi Zeznas (Monas)
- Salouf - Cre digl Lai anfignen tar igl parcadi Sars
- Salouf - Munter anfignen tar igl parcadi Plaz da Munter
- Savognin - Veia d'Alp anfignen tar igl parcadi Plang la Curvanera
- Savognin - anfignen tar igl parcadi Salva da Lattas (Alp Tarvisch)
- Tinizong - Pensa anfignen tar igl parcadi Tgant Pensa

La veia suandonta serva ultra dall'economia forestala ed agricola anc ad oters scopos. I vala en scumond per vehichels a motor cun las excepziuns tenor art. 6 e 7 lit. b ed f.

- spartaveias Alp Tarvisch - L'Eisla - Val Tuorsch - Radons

*) Tar chellas veias vign igl cumegn a far igls parcadis necessaris.

Argumentaziun:

La gronda part da chellas veias eran gio ossa davertas cun lubientscha. Da nov ins vot er pussibilitar da carar sot tschertas cundiziuns da Tinizong anfignen Pensa e digls Mulegns anfignen Plaz (Faller). Igl dus territoris da Faller e dalla Val d'Err vignan visitos savens da giasts ed indigens. Perchegl davigl er adegna puspe dumondas da pudeir carar ainten chellas dus vals. Chellas ins ò pero adegna gia da negar, cuncheigl tgi gl'era betg previa ainten las leschas digls anteriours cumegns territorials. La suprastanza è dall'ideia tg'ins duess pero porscher a tots la pussebladad da carar anfignen Pensa ed anfignen Faller. Uscheia dattigl er betg en tractamaint inegal tranter las singulas vischnancas an Surses, vot deir tot las abitantas e tot igls abitants digl noss cumegn on las mademas pussebladads.

- *Cundiziuns per survagneir lubientschas da carar (art. 6 ed art. 7)*

Per carar sen las veias signalisadas cun scumond da carar èn preveidas las excepziuns suandontas:

- *Las excepziuns libras d'ena lubientscha* èn regladas aint igl art. 6 dalla lescha. An favour da chellas vignan surtot instituziuns ed organizaziuns tgi on d'exercitar funcziuns u lavours uffizialas. Per chella categoria ò betg da neir dumando ena lubientscha alla suprastanza ed ella costa navot.
- *Las excepziuns oblieidas ad ena lubientscha* èn regladas aint igl art. 7 dalla lescha. Per survagneir ena tala lubientscha ègl d'inoltrar ena dumonda correspondent. Schinavant tgi la dumonda corresponda allas cundiziuns stipuladas ainten la lescha vign concedia ena lubientscha da carar cunter paiamaint d'ena taxa.

- *Tariffas per las lubientschas da carar e da parcar (art. 10 ed art. 11)*

Per las lubientschas da carar vignan incassadas taxas. Ainten la lescha (art. 10) è nia fixo igl rom dallas diversas tariffas. Aint igl rom da chellas tariffas pò la suprastanza communal fixar la taxa an atgna cumpetenzza. Las tariffas an vigour on da neir fixadas ainten en urden da tariffas correspondent.

Igl madem vala er per las tariffas da parcar sen igls parcadis publics tgi sa cattan aint igl conturn dallas veias da fons, prada, gôt ed alps (art. 11)

Antrada an vigour

La lescha davart igl carar sen veias da fons, prada, gôt ed alps digl cumegn da Surses aintra an vigour cun la resalva dall'approvaziun dalla radunanza communal e siva tgi la signalisaziun correspondent è neida fatga. Igl datum dall'antrada an vigour dalla lescha preschainta vign publitgia uffizialmaintg.

Tge capeta tar en NA?

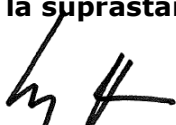
Schi la lescha vign betg approvada restan an vigour las leschas da carar sen veias da fons, prada, gôt ed alps digls anteriours cumegns Bivio, Cunter, Marmorera, Mulegns, Riom-Parsonz, Salouf, Savognin, Sur e Tinizong-Rona. La suprastanza vess da surluvrar anc eneda la lescha preschainta e la sottametter puspe alla radunanza communal per l'approvaziun.

Proposta dalla supranza communal:

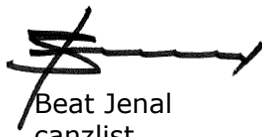
La supranza propona alla radunanza communal d'approvar la lescha da carar sen veias da fons, prada, gôt ed alps digl cumegn da Surses. L'antrada an vigour dalla lescha vign publitgeida da maniera uffiziala, siva tgi la signalisaziun correspondententa è fatga.

Tinizong, igls 17 d'avost 2021

Per la supranza communal Surses:

Leo Thomann
mastral

Beat Jenal
canzlist